

« Zelfs als ik voor de rechter word gebracht, zal ik dat allemaal toegeven, want ik heb het gedaan. Als ik word gestraft, dan is dat het gevolg van wat ik heb gedaan. Als het Burundese justitie mij straft, dan is dat haar recht. Want wat is gerechtigheid? Dat is de zoektocht naar de waarheid. »

Uitspraak van een persoon die aanslagen heeft gepland tijdens het massageweld in Burundi

« Straffen betekent niets want je sterkt hem in zijn geloof dat hij gelijk heeft en dat jij de slechte bent. Genocidairen zeggen bijvoorbeeld: « We hebben er ongelijk gehad dat we ons werk niet afgemaakt hebben». Zie je? Je hebt hem versterkt in zijn logica. Je moet hem dus van deze logica afhelfen en hem naar een universele logica brengen waar we allemaal één zijn.

En dat kan niet met een straf. Hoe dit wel kan, is met medelijden. Medelijden veronderstelt empathie. En empathie betekent: voelen hoe jij voelt. Dus ben ik niet beginnen oordelen. Ik ben beginnen begrijpen. Al wil begrijpen niet zeggen vergoelijken. »

Laurien Ntezimana, slachtoffer van de genocide op de Tutsi's in Rwanda

« Het is heel gemakkelijk voor de mensen, voor de moordenaars om te zeggen: de Tutsi's hebben de Hutu's vermoord; of de Hutu's de Tutsi's.

Het is gemakkelijk want het zo onduidelijk, zo algemeen. De onduidelijkheid, dat men geen namen plakt op de schuldigen, komt goed uit voor vele mensen, maar niet alle Hutu's hebben Tutsi's vermoord en niet alle Tutsi's hebben Hutu's vermoord. »

Antoine Kaburahe, slachtoffer van massageweld in Burundi

« Sinds de onafhankelijkheid heeft Burundi echt nooit vrede gekend, er woedden voortdurend verdoken oorlogen... waardoor de crisiscyclus steeds heeft bestaan en nog bestaat en zal blijven duren zolang de situatie niet verandert. En dat is het probleem van de straffeloosheid.

Want van zo gauw een situatie van schending van de mensenrechten een algemene situatie wordt, denken de slachtoffers, ok, de anderen hebben ons dit aangedaan en die blijven ongestraft, wel, dus nemen wij het recht in eigen handen en doen hetzelfde bij hen of misschien nog erger, en we zullen niet gestraft worden, want de anderen zijn ook niet gestraft. En dan zitten we in het eindeloze 'wij ook'. »

Marie-Louise Sibazuri, slachtoffer van massageweld in Burundi

« De mensen die deze misdaden hebben gepleegd zouden zich zorgen moeten maken, misschien kunnen we niet te veel verwachten, maar ze allemaal naar de gevangenis sturen is niet realistisch... Maar dat ze zich zorgen zouden maken, dat zij zelf zouden beseffen dat ze onaanvaardbare dingen hebben gedaan. Dat ze onmenselijke daden hebben gepleegd. Grenzen overschreden hebben. Dàt is belangrijk. »

Pie Ntakarutimana, slachtoffer van massageweld in Burundi.

« Waarom vecht ik voor een rechtbank? Ik denk dat het belangrijk is want het gaat over misdaad. Een misdaad, het is een misdaad. Het is een misdaad die begaan is tegen de Cambodjaanse samenleving. En als we nietsdoen, dan gaan we vergeten. En vergeten is het ergste van alles, want dan kan het herbeginnen.

(...) En ook al is het heel moeilijk, het is de moeite om het te proberen. We hebben geen andere keuze dan te zoeken naar antwoorden.».

Thong Hoeung Ong, slachtoffer van de genocide in Cambodja